

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ТЕХНОЛОГІЯ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки»
Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 01 від “28” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Методологія та технологія історико-педагогічних досліджень
Викладач	д.пед.наук, проф. Стинська Вікторія Володимирівна
Контактний телефон викладача	+380956827858
E-mail викладача	viktoriia.stynska@pnu.edu.ua
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Формат дисципліни	Очний/вечірній
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://www.d-learn.pnu.edu.ua
Викладач	д.пед.наук, проф. Стинська Вікторія Володимирівна
2. Опис дисципліни	
<p>Дисципліна забезпечує набуття здобувачами знань у галузі педагогіки та історико-педагогічних досліджень, їх підготовку до професійної та самостійної діяльності, ознайомлення зі структурою й основними показниками сформованості дослідницької діяльності, отримання знань, умінь та навичок в організації та проведенні досліджень, формування зрілої та творчої особистості, громадянської позиції та готовності випускників до трудової діяльності.</p>	
Мета та цілі курсу	
<p>Мета: Основною метою вивчення дисципліни є висвітлення теоретичних основ і питань технології науково-дослідної історико-педагогічної діяльності, тобто теоретичного та практичного підґрунтя для формування фахових знань і вмінь майбутнього дослідника в умовах закладу вищої освіти.</p> <p>Цілі: ознайомити здобувачів ступеня доктора філософії з основами науки; розглянути шляхи розвитку історико-педагогічних досліджень;</p> <p>- навчити організовувати навчальну та дослідницьку діяльність, застосовуючи сучасні технології, методи, форми, засоби; ознайомити зі змістом історико-педагогічних досліджень, їх оформленням відповідно до чинних вимог; розкрити структуру історико-педагогічних досліджень, оптимального проведення експериментальної частини.</p>	
Результати навчання (компетентності)	
<p>Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і вдосконалення нових цілісних знань та фахової практики.</p>	
<p>Загальні компетентності (ЗК)</p> <p>ЗК 2. Здатність до розуміння предметної галузі, професійної діяльності зі спеціальності, генерування нових ідей при розв'язанні дослідницьких завдань.</p> <p>ЗК 3. Здатність до пошуку, обробки й аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 4. Здатність планувати і здійснювати дослідницьку й інноваційну діяльність, вирішувати науково-дослідницькі проблеми.</p>	
<p>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</p> <p>СК. 1. Володіння знаннями у сфері освіти/педагогіки, зокрема про її основні концепції, методики, технології; розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань про систему освіти; оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку.</p> <p>СК 2. Здатність аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати наукових досліджень у сфері освіти/педагогіки. досягати наукових результатів, що репрезентують нові знання.</p>	

СК 4. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний і емпіричний аналіз проблем психолого-педагогічних наук, оцінювати та забезпечувати якість наукових досліджень.
 СК 6. Здатність апробувати, презентувати, упроваджувати й екстраполювати результати наукових досліджень у педагогічну практику.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Здатність забезпечити концептуальні та методологічні знання в галузі освіти/педагогіки і на дотичних міждисциплінарних напрямках, володіти спеціалізованими вміннями/навичками, необхідними для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності.

ПРН 2. Здатність поглиблювати, переоцінювати існуючі знання, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей.

ПРН 3. Аналізувати й застосовувати науковий доробок українських і зарубіжних учених, фундаментальні концепції та теорії у професійній сфері.

ПРН 5. Уміти започатковувати, планувати, реалізувати і коригувати послідовний процес наукового дослідження, демонструвати дослідницькі навички в галузі освіти/педагогіки.

ПРН 8. Прагнути до безперервного саморозвитку і самовдосконалення; кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях; володіти здатністю до презентації наукового доробку в галузі освіти/педагогіки.

3. Структура курсу

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
I	011 Освітні, педагогічні науки	перший	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Лекція	Семінарські заняття	Самостійна робота
Тема 1. Викладач як дослідник педагогічного процесу Сутність поняття «науково-дослідницька робота», «науково-дослідницька діяльність». Видатні педагоги про роль педагогічного дослідження в роботі вищої школи. Роль викладача у розв'язанні існуючих проблем наукової роботи в історико-педагогічному аспекті. Основні положення «Закону про вищу освіту» з даного питання і вимоги до викладача.	2 год		4 год
Тема 2. Методологія історико-педагогічних досліджень. Сутність методології історико-педагогічного дослідження. Функції методології науки. Рівні методології науки. Методологічні проблеми людиноцентризму. Розвиток методологічної культури педагогадослідника у процесі його наукового становлення.	2 год		4 год
Тема 3. Сучасні наукові підходи у педагогічному дослідженні. Сучасні методологічні підходи та їх роль у педагогічному дослідженні. Загально-методологічні наукові підходи.	2 год.		4 год.

Підходи, які характеризують, суб'єктів освіти та їх взаємодію. Підходи, які окреслюють загальне й особливе в педагогічній професії. Підходи, які простежують процесуальні характеристики педагогічної діяльності. Ціннісно-сміслові наукові підходи. Підходи, які розглядають результативні характеристики професійно-педагогічної підготовки. Підходи, що характеризують творчу, інноваційну спрямованість педагогічної діяльності			
Тема 4. Методи історико-педагогічного дослідження. Основи учіння про методи дослідження. Вплив концепції дослідження на вибір методів і методики дослідження. Класифікація методів науково-педагогічного дослідження. Принципи використання методів науковопедагогічного дослідження	2 год		4 год
Тема 5. Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження. Характеристика теоретичних методів науково-педагогічного дослідження. Метод моделювання у процесі наукового пізнання. Основні підходи до використання методу «кейс-стаді».	2 год		4 год
Тема 6. Методи емпіричного рівня. Педагогічне спостереження. Педагогічний експеримент. Рейтинг. Тестування. Вивчення, аналіз та узагальнення педагогічного досвіду. Вивчення інформаційних джерел з проблем дослідження.	2 год		4 год
Тема 1. Основні напрями активізації науково-дослідної роботи в університеті. Навчально-дослідницька робота студентів. Дослідницька робота студентів у позанавчальний час. Система заохочень науково обдарованої студентської молоді. Особистісний характер наукової творчості.		2год	4 год
Тема 2. Види наукових робіт, їх загальна характеристика. Основні характеристики різних видів науково-дослідницької діяльності. Організація та порядок виконання студентських наукових робіт. Збір і опрацювання матеріалу дослідження. Характеристика основного змісту роботи.		2год	4 год
Тема 3. Методологічні засади історико-педагогічних досліджень вищої освіти. Методологія дослідження історико-педагогічного процесу: постановка процесу. Вибірковий метод в історико-педагогічному дослідженні. Специфіка використання методів наукового пізнання в компаративістських дослідженнях. Емпіричний і теоретичний рівні наукового дослідження в педагогіці.		2 год	4 год
Тема 4. Послідовність і етапність проведення історико-педагогічного дослідження. Організація наукового дослідження, ознайомлення зі складовими наукової роботи, її етапами. Шляхи удосконалення результатів науково-дослідницької діяльності.		2год	4 год
Тема 5. Соціологічні методи дослідження		2 год	4 год

Анкетування. Методи бесіди, інтерв'ю. Соціометрія. Метод експертних оцінок. Педагогічний консилиум			
Тема 6. Методи математичної обробки результатів педагогічного дослідження. Вимірювання в педагогіці. Основні поняття математичної статистики у педагогічних дослідженнях. Вимірювальні шкали. Статистична обробка даних. Основні етапи математичного дослідження педагогічного явища.		2 год	4 год
Тема 7. Підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників в історико-педагогічних дослідженнях. Види підвищення кваліфікації педагогічних/науково-педагогічних кадрів різних регіонів України у різні часові періоди. Форми творчого та вмотивованого підвищення кваліфікації педагогічних/ науково-педагогічних кадрів в Україні.		2 год	4 год
Тема 8. Персоналістичний дискурс історико-педагогічних досліджень. Персоналія як напрям історико-педагогічних досліджень. Творчі біографії як окремий предмет історико-педагогічного дослідження. Особливості висвітлення теоретичного та практичного доробку окремих особистостей в контексті історичних подій.		2 год	4 год
ВСЬОГО	12 год	18 год	60 год

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни

Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів			
	Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
			Іспит	Залік
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	90 – 100	A	відмінно	зараховано
	80 – 89	B	добре	
	70 – 79	C		
	60 – 69	D	задовільно	
	50 – 59	E		
	26 – 49	FX	незадовільно	не зараховано
	Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проектних робіт.		
Практичні заняття	50 балів			
Умови допуску до підсумкового контролю	Умовами допуску до підсумкового контролю є рейтинг 25 балів впродовж практичних занять (письмові роботи, усні відповіді)			
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік Форма здачі: тестовий контроль (50 балів)			
Вимоги до письмових робіт	Письмові роботи пропонуються у формі тестових завдань, розміщених у системі d-learn, та проектних робіт.			

5. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	<p>Порядок та організація контролю знань аспірантів визначається Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf.</p>
Академічна доброчесність	<p>Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті, визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Кодексу-честі-Прикарпатського-національного-університету-імені-Василя-Стефаника-1.pdf.</p> <p>Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf</p>
Відвідування занять	<p>Організація освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті визначається Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 417 від 03.07.2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozgenia-pro-osp-7-redaktsia.pdf та Положенням про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://vad.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/156/2023/04/polozhennia-pro-pidhotovku-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-stupenia-doktora-filosofii-ta-doktora-nauk-redaktsiia-3.pdf.</p> <p>Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Студент зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника: https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf.</p>
Додаткові бали	<p>Студент може отримати додаткові бали згідно до Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 309 від 19.05.2023 р.) https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf.</p>
Неформальна освіта	<p>Неформальна освіта зараховується згідно Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (введено в дію наказом ректора № 673 від 24.11. 2022 р.)</p>

6. Рекомендована література

Базова

1. Завгородня Т.К. Методологія та технологія педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник / Т.К.Завгородня, Л.М.Прокопів, І.В.Стражнікова. Івано-Франківськ, 2013. 76 с.
2. Завгородня Т.К., Стражнікова І.В. Методологічні засади педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2021. 120 с.
3. Дубасенюк О.А. Методологія та методи науковопедагогічного дослідження: навч.-методичний посібник. – Житомир: Полісся, 2016. 256 с
4. Методика навчання і наукових досліджень у вищій школі. *Навчальний посібник* / С.У.Гончаренко, П.М.Олійник, В.К.Федорченко та ін.; За ред. С.У.Гончаренка, П.М.Олійника. Київ, 2003. 323 с.
5. Стинська В. Методологія дослідження проблеми соціально-педагогічної підтримки материнства й дитинства в Україні (XX – початок XXI ст.). *Гірська школа українських Карпат*. 2023. № 28. С. 69–73.
6. Стинська В., Олексюк М. Історіографія проблеми материнства в наукових дослідженнях України кінця XX – початку XXI ст. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2023. № 3 (357). С. 146 – 153.
7. Стинська В., Яцишин З., Кліщ І. Компетентнісний підхід у вищій професійній освіті України. *Науковий часопис НПУ імені М.П Драгоманова*. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2021. Вип. 79. Том 2. С. 139–142.
8. Стражнікова І. Класифікація джерельної бази та ступінь дослідженості проблеми історико-педагогічної науки Західного регіону України XX – XXI століття. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту: Педагогіка та психологія*. 2014. № 718. С. 169-176.
9. Стражнікова І. Класифікація джерельної бази та ступінь дослідженості проблеми історико-педагогічної науки Західного регіону України XX – XXI століття. *Науковий вісник Чернівецького ун-ту: Педагогіка та психологія*. 2014. № 718. С. 169-176.
10. Староста В.І., Товканець Г.В. Методологія та методи науково-педагогічних досліджень: навчально-методичний посібник. Мукачево: МДУ, 2015. 64 с
11. Сухомлинська О. Методологія дослідження історико-педагогічних реалій другої половини XX століття. *Шлях освіти*. 2007. № 4. С. 6-12.
12. Сухомлинська О. Методологія дослідження історико-педагогічних реалій другої половини XX століття. *Шлях освіти*. 2007. № 4. С. 6-12.
13. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічне дослідження та його «околиці». *Педагогічні науки: зб. наук. пр.* Херсон, 2005. Вип. ХХХХ. С. 8-14.
14. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. Київ: А.П.Н., 2003. 68 с.

Додаткова

15. Гончаренко С. Про критерії оцінювання педагогічних досліджень. *Шлях освіти*. № 1. 2004. С.2-6.
16. Гузій Н.В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти. *Монографія*. Київ, 2004. 243 с.
17. Завгородня Т., Стражнікова І. Проблеми окремих напрямів виховання у науково-педагогічних дослідженнях Західного регіону України: історіографічний аспект. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*. 2016. №2/34. С.66-74.
18. Коковін О. Актуальність та перспективи наукових досліджень регіональних процесів рідношкільного руху. *Товариство «Рідна школа»: історія і сучасність: наук. альманах*. Ч. 6 / упор. і наук. ред. Д.Герцюк, П.Сікорський. Львів: Вид-во Львів. край. т-ва «Рідна школа», 2011. С. 101-112.

19. Коковін О. Актуальність та перспективи наукових досліджень регіональних процесів рідношкільного руху. *Товариство «Рідна школа»: історія і сучасність: наук. альманах. Ч. 6 / упор. і наук. ред. Д.Герцюк, П.Сікорський. Львів: Вид-во Львів. край. т-ва «Рідна школа», 2011. С. 101-112.*
20. Стражнікова І. Шляхи виховання творчих якостей майбутніх учителів у руслі розвитку освітніх систем (на основі сучасних досліджень). *Вісник Прикарпатського ун-ту. Вип.Л: Педагогіка. Івано-Франківськ, 2013. С. 32-36.*

Викладач: д.пед.н., проф.

Стинська В.В.